

Teismo praktikos rinkinys

Sujungtos bylos C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU

FMS ir kt.

prieš

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság

ir

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

(Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

2020 m. gegužės 14 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio ir imigracijos politika – Direktyva 2013/32/ES – Tarptautinės apsaugos prašymas – 33 straipsnio 2 dalis – Nepriimtino pagrindai – 40 straipsnis – Paskesni prašymai – 43 straipsnis – Pasienio procedūros – Direktyva 2013/32/ES – 2 straipsnio h punktas, 8 ir 9 straipsniai – Sulaikymas – Teisėtumas – Direktyva 2008/115/ES – 13 straipsnis – Veiksmingos teisių gynimo priemonės – 15 straipsnis – Sulaikymas – Teisėtumas – Teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Sąjungos teisės viršenybės principas“

1. *Prejudiciniai klausimai – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Sąlygos – Asmuo, kuriam atimta laisvė – Sąvoka – Tranzito zonoje laikomas trečiosios šalies pilietis – Tokio laikymo kvalifikavimo neatsiejama sąsaja su atsakymais į prejudicinius klausimus – Ginčo sprendimas, galintis turėti įtakos likimui tranzito zonoje – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymas (Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnis; Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115, 2013/32 ir 2013/33)*

(žr. 99–103 ir 107 punktus)

2. *Prejudiciniai klausimai – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Sąlygos – Trečiųjų šalių piliečiai, dėl kurių gali būti priimti vykdytini sprendimai grąžinti – Teisės į prieglobstį pažeidimo rizika ir nežmoniško ar žeminančio elgesio grėsmė – Ginčo sprendimas, galintis turėti įtakos sprendimų grąžinti teisminei kontrolei – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymas (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnis ir 19 straipsnio 2 dalis; Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnis; Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115)*

(žr. 104, 105 ir 107 punktus)

3. *Prejudiciniai klausimai – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Sąlygos – Nepilnametis vaikas – Rizika, kad bus nepataisomai pakenkta vaiko raidai – Ginčo sprendimas, galintis turėti įtakos situacijai, dėl kurios kilo ši rizika – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymas*
(Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnis; Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnis)

(žr. 106 ir 107 punktus)

4. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sprendimas grąžinti – Sąvoka – Sprendimas pakeisti pradiniame sprendime grąžinti nurodytą paskirties šalį – Įtraukimas*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktas)

(žr. 116–119 punktus)

5. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Skundas dėl sprendimo grąžinti – Sąvoka – Ieškinys, kurį gali pareikšti prokuratūra, turinti bendrus įgaliojimus prižiūrėti sprendimų grąžinti teisėtumą – Netaikymas – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Apimtis – Skundas, kurį turi teisę pateikti asmuo, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalis)

(žr. 125 punktą)

6. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Skundas dėl sprendimo grąžinti arba sprendimo išsiųsti iš šalies – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Apimtis – Skundas dėl administracinio sprendimo grąžinti, kuriuo pakeičiama pradiniame sprendime nurodyta šalis, į kurią grąžinama – Nacionalinės teisės aktai, kuriais išimtinė kompetencija priimti sprendimą dėl šio ginčo suteikta administracinei institucijai, netenkinančiai teismui būdingo nepriklausomumo reikalavimo – Teisminių teisių gynimo priemonių dėl tokių šios institucijos sprendimų nebuvimas – Neleistinumas – Nacionalinio teismo pareigos ir kompetencija – Pareiga pripažinti savo jurisdikciją nagrinėti minėtą skundą – Pareiga netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinių nuostatų*
(Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalis)

(žr. 126–134, 137, 144, 147 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

7. *Europos Sąjungos teisė – Principai – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Teisėjų nepriklausomumo principas – Apimtis*
(Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis)

(žr. 135 ir 136 punktus)

8. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32 – Tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra – Prašymas, kurį valstybės narės gali pripažinti nepriimtiniu – Pagrindai – Saugios trečiosios šalies buvimas – Pirmosios prieglobsčio šalies buvimas – Prašymas, pateiktas asmens, vykusio tranzitu per trečiąją šalį, kurioje jam užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, jis nėra persekiojamas arba nekyla didelės žalos grėsmė – Neįtraukimas*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32 33 straipsnis)

(žr. 149, 151, 160, 161, 164, 165 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

9. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32 – Tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra – Prašymas, kurį valstybės narės gali pripažinti nepriimtiniu – Pagrindas – Saugios trečiosios šalies buvimas – Saugios trečiosios šalies koncepcija – Pakankamo ryšio tarp prašytojo ir atitinkamos trečiosios šalies reikalavimas – Prašytojo vykimas tranzitu per minėtą šalį – Pakankamo ryšio nebuvimas*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies c punktas ir 38 straipsnio 2 dalies a punktas)

(žr. 152, 153, 156–159 punktus)

10. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32 – Tarptautinės apsaugos prašymo atmetimas kaip akivaizdžiai nepriimtino – Galutiniu teismo sprendimu patvirtintas atmetimas, grindžiamas Sąjungos teisei prieštaraujančiu nepriimtino pagrindu – Už prašymo nagrinėjimą atsakingos institucijos pareiga savo iniciatyva jį persvarstyti, kad būtų atsižvelgta į Teisingumo Teismo sprendime konstatuotą prieštaravimą Sąjungos teisei – Nebuvimas*
(ESS 4 straipsnio 3 dalis; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32 33 straipsnis)

(žr. 189, 190 punktus ir rezoliucinės dalies 3 punktą)

11. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32 – Tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra – Prašymas, kurį valstybės narės gali pripažinti nepriimtiniu – Pagrindas – Paskesnis prašymas, kuriame nenurodyta nauja informacija ar faktinės aplinkybės – Sąvoka „nauja informacija“ – Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuojama, kad nepriimtino pagrindas, kuriuo buvo grindžiamas galutinis pradinio tarptautinės apsaugos prašymo atmetimas, prieštarauja Sąjungos teisei – Įtraukimas – Apimtis*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32 2 straipsnio q punktas ir 33 straipsnio 2 dalies d punktas)

(žr. 191–203 punktus ir rezoliucinės dalies 3 punktą)

12. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo – Direktyva 2013/33 – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sąvoka „sulaikymas“, kaip ji suprantama pagal šias dvi direktyvas – Panaši reikšmė – Prievartinė priemonė, kuria iš prašytojo atimama judėjimo laisvė ir jis atskiriamas nuo likusių gyventojų, įpareigojant jį likti apibrėžtoje uždaroje teritorijoje*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 15 ir 16 straipsniai ir Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktas)

(žr. 216–225 punktus)

13. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo – Direktyva 2013/33 – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sąvoka „sulaikymas“, kaip ji suprantama pagal šias dvi direktyvas – Trečiosios šalies piliečiui nustatyta pareiga likti tranzito zonoje – Įtraukimas – Sąlygos*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 ir 2013/33)

(žr. 225–230 punktus ir rezoliucinės dalies 4 punktą)

14. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32–43 straipsnis – Specialios procedūros, kurias valstybės narės gali nustatyti pasienyje arba tranzito zonoje – Tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymas tranzito zonoje pagal tokią procedūrą – Leistinumas – Riba – Maksimali sulaikymo trukmė – Keturių savaitių laikotarpis, skaičiuojamas nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo dienos – Masinio prašytojų antplūdžio aplinkybės – Poveikio nebuvimas*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32 31 straipsnio 8 dalis, 33 ir 43 straipsniai)

(žr. 235–248 punktus ir rezoliucinės dalies 5 punktą)

15. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo – Direktyva 2013/33 – Sulaikymas – Pagrindai – Tarptautinės apsaugos prašytojas, negalintis patenkinti savo poreikių – Netaikymas – Pagrindas, kuriuo nesilaikoma materialinių priėmimo sąlygų, kurios turi būti pripažįstamos minėtam prašytojui*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirma pastraipa ir 17 straipsnio 3 dalis)

(žr. 250, 251, 253–256, 266 punktus ir rezoliucinės dalies 6 punktą)

16. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo – Direktyva 2013/33 – Sulaikytiems prašytojams suteiktos garantijos – Apimtis – Pareiga išnagrinėti sulaikymo priemonės būtinumą ir proporcingumą ir priimti motyvuotą sprendimą dėl sulaikymo – Valstybių narių pareiga numatyti sulaikymo priemonės teisėtumo teisminę kontrolę*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33 8 straipsnio 2 ir 3 dalys ir 9 straipsnio 2, 3 ir 5 dalys)

(žr. 257–261, 266 punktus ir rezoliucinės dalies 6 punktą)

17. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo – Direktyva 2013/33 – Sulaikytiems prašytojams suteiktos garantijos – Apimtis – Maksimali sulaikymo trukmė – Pareiga nustatyti maksimalią trukmę – Nebuvimas – Sąlygos*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33 9 straipsnio 1 dalis)

(žr. 261–265 punktus ir rezoliucinės dalies 6 punktą)

18. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sulaikymas siekiant išsiųsti iš šalies – Pagrindas – Trečiosios šalies pilietis, kuris savo elgesiu gali kelti pavojų sprendimo grąžinti išsiunčiant vykdymui – Sąvoka – Trečiosios šalies pilietis, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti ir kuris negali patenkinti savo poreikių – Netaikymas*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalis)

(žr. 268–272, 281 punktus ir rezoliucinės dalies 7 punktą)

19. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sulaikymas siekiant išsiųsti iš šalies – Pareiga išnagrinėti sulaikymo priemonės būtinumą ir proporcingumą ir priimti motyvuotą sprendimą dėl sulaikymo – Valstybių narių pareiga numatyti sulaikymo priemonės teisėtumo teisminę kontrolę*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1–3 dalys)

(žr. 273–277, 281 punktus ir rezoliucinės dalies 7 punktą)

20. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115 – Sulaikymas siekiant išsiųsti iš šalies – Maksimali sulaikymo trukmė – Aštuoniolikos mėnesių trukmė – Šio termino pasibaigimo pasekmės – Pareiga nedelsiant paleisti sulaikytą asmenį*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 ir 4–6 dalys)

(žr. 278–281 punktus ir rezoliucinės dalies 7 punktą)

21. *Valstybės narės – Įsipareigojimai – Veiksmingai teisminei gynybai užtikrinti reikalingų teisių gynimo priemonių nustatymas – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta tarptautinės apsaugos prašytojo arba trečiosios šalies piliečio, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti, sulaikymo teisminė kontrolė – Neleistinumas – Nacionalinio teismo pareigos ir kompetencija – Pareiga pripažinti savo jurisdikciją nagrinėti tokios priemonės teisėtumą – Pareiga netaikyti Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinių nuostatų – Kompetencija pakeisti administracinės institucijos sprendimą dėl sulaikymo savo*

sprendimu – Kompetencija priimti sprendimą nedelsiant paleisti sulaikytus asmenis sulaikymo priemonės neteisėtumo atveju (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalis ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalis)

(žr. 290–294, 301 punktus ir rezoliucinės dalies 8 punktą)

22. *Valstybės narės – Įsipareigojimai – Veiksmingai teisminei gynybai užtikrinti reikalingų teisių gynimo priemonių nustatymas – Skundas dėl sprendimų, susijusių su tarptautinės apsaugos prašytojų materialinių priėmimo sąlygų suteikimu – Pareiga numatyti teisių gynimo priemonę, leidžiančią prašytojui, kuriam nebetaikomas sulaikymas, reikalauti savo teisės į apgyvendinimą – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta tokios teisės teisminė kontrolė – Neleistinumas – Nacionalinio teismo pareigos ir kompetencija – Pareiga pripažinti savo jurisdikciją nagrinėti skundą, kuriuo siekiama užtikrinti tokią teisę – Kompetencija priimti laikinąsias apsaugos priemones (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33 17 ir 26 straipsniai)*

(žr. 295–298, 300 punktus ir rezoliucinės dalies 8 punktą)

Santrauka

Prieglobsčio prašytojų arba trečiųjų šalių piliečių, dėl kurių priimtas sprendimas grąžinti, laikymas Roskės tranzito zonoje, prie Vengrijos–Serbijos sienos, turi būti laikomas „sulaikymu“. Jei atlikus teisminę tokio sulaikymo teisėtumo kontrolę nustatoma, kad atitinkami asmenys buvo sulaikyti be pateisinamos priežasties, bylą nagrinėjantis teismas turi nedelsiant juos paleisti.

Sprendime *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU), priimtame 2020 m. gegužės 14 d. pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, Teisingumo Teismo didžioji kolegija išsprendė daug klausimų, susijusių su direktyvų 2008/115¹ (toliau – Grąžinimo direktyva), 2013/32² (toliau – Procedūrų direktyva) ir 2013/33³ (toliau – Priėmimo direktyva) aiškinimu, atsižvelgiant į Vengrijos teisės aktus, susijusius su teise į prieglobstį ir neteisėtai joje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimu.

Nagrinėjamu atveju Afganistano piliečiai (byla C-924/19 PPU) ir Irano piliečiai (byla C-925/19 PPU), atvykę į Vengriją per Serbiją, pateikė prieglobsčio prašymus Roskės tranzito zonoje, esančioje netoli Vengrijos–Serbijos sienos. Pagal Vengrijos teisę šie prašymai buvo atmesti kaip nepriimtini ir buvo priimti sprendimai grąžinti į Serbiją. Tačiau Serbija atsisakė vykdyti suinteresuotųjų asmenų readmisiją į jos teritoriją, motyvuodama tuo, kad nebuvo įvykdytos su Sąjunga sudarytame susitarime dėl readmisijos⁴ numatytos sąlygos. Serbijai priėmus

¹ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98).

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60).

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96).

⁴ Europos bendrijos ir Serbijos Respublikos susitarimas dėl neteisėtai šalyje esančių asmenų readmisijos, pridėtas prie 2007 m. lapkričio 8 d. Tarybos sprendimo (OL L 334, 2007, p. 45).

ši sprendimą, Vengrijos valdžios institucijos neišnagrinėjo minėtų prašymų iš esmės, o pakeitė pradiniuose sprendimuose dėl grąžinimo nurodytą paskirties šalį atitinkama suinteresuotųjų asmenų kilmės šalimi. Tada pastarieji pateikė protestą dėl sprendimų dėl paskirties šalies pakeitimo, šis buvo atmestas. Nors Vengrijos teisėje tokio skundo nenumatyta, suinteresuotieji asmenys kreipėsi į Vengrijos teismą, prašydami panaikinti sprendimus atmesti jų prieštaravimą dėl šių sprendimų dėl paskirties šalies pakeitimo ir įpareigoti už prieglobsť atsakingą instituciją vykdyti naują prieglobsčio procedūrą. Jie taip pat pareiškė skundus dėl neveikimo, susijusius su jų sulaikymu ir laikymu Roskės tranzito zonoje. Pirmiausia jie turėjo gyventi tik prieglobsčio prašytojams skirtos tranzito zonos sektoriuje, kol po kelių mėnesių jiems buvo nurodyta gyventi tos pačios zonos sektoriuje, skirtame trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti; jie šiuo metu ten tebėra.

Pirma, Teisingumo Teismas išnagrinėjo suinteresuotųjų asmenų situaciją Roskės tranzito zonoje, atsižvelgdamas į taisykles, reglamentuojančias tiek tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymą (Procedūrų ir Priėmimo direktyvos), tiek neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių sulaikymą (Grąžinimo direktyva). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia nusprendė, kad suinteresuotųjų asmenų laikymas šioje tranzito zonoje turi būti pripažįstamas sulaikymo priemone. Prieidamas prie šios išvados jis patikslino, kad „sulaikymo“ sąvoka, kuri įvairių minėtų direktyvų kontekste turi tokią pačią reikšmę, susijusi su priverstine priemone, kuri apima suinteresuotojo asmens judėjimo laisvės atėmimą, o ne paprastą apribojimą, ir atskyrimą nuo likusių gyventojų, įpareigojant jį nuolat likti apribotoje uždaroje teritorijoje. Teisingumo Teismo nuomone, Roskės tranzito zonoje vyraujančios sąlygos prilygintinos laisvės atėmimui, be kita ko, dėl to, kad suinteresuotieji asmenys negali teisėtai iš šios zonos savanoriškai išvykti bet kuria kryptimi. Konkrečiai kalbant, jie negali išvykti iš jos į Serbiją, nes, pirma, tokį bandymą Serbijos valdžios institucijos laikytų neteisėtu ir dėl to jiems būtų taikomos sankcijos ir, antra, kiltų grėsmė, kad jie neteks bet kokios galimybės gauti pabėgėlio statusą Vengrijoje.

Tada Teisingumo Teismas nagrinėjo šio sulaikymo atitiktį Sąjungos teisėje nustatytiems reikalavimams. Dėl su sulaikymu susijusių reikalavimų Teisingumo Teismas nusprendė, kad atitinkamai pagal Priėmimo direktyvos 8 straipsnį ir Grąžinimo direktyvos 15 straipsnį nei tarptautinės apsaugos prašytojas, nei trečiosios šalies pilietis, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti, negali būti sulaikyti vien dėl to, kad negali patenkinti savo poreikių. Jis pridūrė, kad pagal Priėmimo direktyvos 8 ir 9 straipsnius ir Grąžinimo direktyvos 15 straipsnį draudžiama atitinkamai sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją arba trečiosios šalies pilietį, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti, prieš tai nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl šio sulaikymo ir neišnagrinėjus tokios priemonės būtinumo ir proporcingumo.

Teisingumo Teismas taip pat patikslino reikalavimus, susijusius su tolesniu sulaikymu, konkrečiau – su sulaikymo trukme. Kalbėdamas apie tarptautinės apsaugos prašytojus, jis nusprendė, kad pagal Priėmimo direktyvos 9 straipsnį valstybės narės neprivalo nustatyti maksimalios sulaikymo trukmės. Tačiau jų nacionalinė teisė turi užtikrinti, kad sulaikymas truks tik tol, kol bus taikomas jį pateisinantis pagrindas, ir kad su tuo susijusios administracinės procedūros bus vykdomos greitai. Tačiau, kalbant apie trečiųjų šalių piliečius, dėl kurių priimtas sprendimas grąžinti, iš Grąžinimo direktyvos 15 straipsnio matyti, kad jų sulaikymas, net jei pratęsiamas, negali viršyti aštuoniolikos mėnesių ir gali būti paliktas galioti tik tol, kol vykdoma išsiuntimo priemonė, ir tai daroma greitai.

Be to, kalbant apie tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymą konkrečioje tranzito zonoje, taip pat būtina atsižvelgti į Procedūrų direktyvos 43 straipsnį. Iš šios nuostatos matyti, kad valstybės narės gali reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašytojai liktų jų pasienyje arba vienoje iš tranzito zonų, be kita ko, siekdamos, kad prieš priimant sprendimą dėl šių prašytojų teisės atvykti į jų teritoriją būtų galima išnagrinėti, ar jų prašymas nėra nepriimtinas. Tačiau sprendimas turi būti priimtas per keturias savaites, o to nepadarius, atitinkama valstybė narė turi suteikti prašytojui teisę atvykti į jos teritoriją ir nagrinėti jo prašymą, taikydama procedūrą pagal bendrąsias taisykles. Taigi, nors valstybės narės pagal šiame 43 straipsnyje numatytą procedūrą gali sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytojus, atvykusius prie jų sienų, šis sulaikymas jokių būdu negali viršyti keturių savičių nuo prašymo pateikimo dienos.

Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad turi būti galima atlikti sulaikymo priemonės, kaip antai asmens sulaikymo tranzito zonoje, teisėtumo teisminę kontrolę atitinkamai pagal Priėmimo direktyvos 9 straipsnį ir Grąžinimo direktyvos 15 straipsnį. Nesant tokią kontrolę numatančių nacionalinių nuostatų, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą reikalaujama, kad nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi, pripažintų savo jurisdikciją priimti sprendimą šiuo klausimu. Be to, jeigu atlikęs kontrolę nacionalinis teismas mano, kad nagrinėjama sulaikymo priemonė prieštarauja Sąjungos teisei, jis turi turėti teisę pakeisti ją paskyrusios administracinės institucijos sprendimą ir nedelsiant paleisti atitinkamus asmenis arba galbūt taikyti sulaikymui alternatyvią priemonę.

Be to, tarptautinės apsaugos prašytojas, kurio neteisėtu pripažintas sulaikymas baigėsi, turi galėti pasinaudoti materialinėmis priėmimo sąlygomis, į kurias jis turi teisę, kol nagrinėjamas jo prašymas. Konkrečiai kalbant, iš Priėmimo direktyvos 17 straipsnio matyti, kad jei prašytojas neturi pragyvenimo lėšų, jis turi teisę gauti arba piniginę išmoką, leidžiančią jam susirasti būstą, arba apgyvendinimą natūra. Atsižvelgiant į tai, pagal Priėmimo direktyvos 26 straipsnį reikalaujama, kad toks prašytojas galėtų kreiptis į teismą su skundu dėl šios teisės į apgyvendinimą užtikrinimo, o šis teismas turi galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kol bus priimtas galutinis sprendimas. Jeigu joks kitas teismas neturi jurisdikcijos pagal nacionalinę teisę, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą reikalaujama, kad teismas, į kurį kreiptasi, pripažintų savo jurisdikciją nagrinėti skundą dėl šios teisės į apgyvendinimą užtikrinimo.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė dėl nacionalinio teismo jurisdikcijos nagrinėti suinteresuotųjų asmenų skundus, kuriais prašoma panaikinti sprendimus atmesti jų prieštaravimą dėl šalies, į kurią grąžinama, pakeitimo. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad sprendimas pakeisti pradiniam sprendime nurodytą paskirties šalį yra toks esminis, kad jį reikia laikyti nauju sprendimu grąžinti. Pagal Grąžinimo direktyvos 13 straipsnį tokio sprendimo adresatams turi būti suteikta veiksminga teisių gynimo priemonė jo atžvilgiu, kuri taip pat turi atitikti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje garantuojamą teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Šiuo požiūriu Teisingumo Teismas priminė, kad nors valstybės narės gali numatyti, jog sprendimai grąžinti ginčijami ne teismuose, o kitose institucijose, vis dėlto administracinės institucijos priimto sprendimo grąžinti adresatas tam tikroje procedūros stadijoje turi turėti galimybę ginčyti jo teisėtumą bent vienoje teisminėje institucijoje. Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas pažymėjo, kad suinteresuotieji asmenys galėjo ginčyti migracijos policijos priimtus sprendimus, kuriais keičiama šalis, į kurią grąžinama, tik už prieglobstį atsakingai institucijai pateikdami prieštaravimą ir kad nebuvo užtikrinta vėlesnė teisminė kontrolė. Pastaroji institucija, pavaldi už policijos reikalus atsakingam ministrui, priklauso vykdomajai valdžiai, todėl neatitinka nepriklausomumo sąlygos, kurios reikalaujama iš teismo, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį. Tokiomis aplinkybėmis pagal Sąjungos

teisės viršenybės principą ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą reikalaujama, kad nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi, pripažintų, kad turi jurisdikciją nagrinėti skundą, kuriuo ginčijamas sprendimas grąžinti, kuriuo pakeičiama pradiniam sprendime nurodyta paskirties šalis, ir prireikus netaikytų jokios jam tai draudžiančios nacionalinės teisės nuostatos.

Trečia, Teisingumo Teismas išnagrinėjo Vengrijos teisės aktuose numatytą nepriimtino pagrindą, kuriuo grindžiamas prieglobsčio prašymų atmetimas. Pagal šiuos teisės aktus toks atmetimas leidžiamas, kai prašytojas atvyko į Vengriją per „saugią tranzito šalį“, kurioje nebuvo persekiojamas, jam nekilo didelės žalos rizika arba buvo užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis. Primindamas savo naujausią jurisprudenciją⁵, Teisingumo Teismas patvirtino, kad toks pagrindas prieštarauja Procedūrų direktyvos 33 straipsniui, paskui patikslino jo pasekmes prieglobsčio procedūrai, nes šiuo neteisėtu pagrindu grindžiamas prieglobsčio prašymų atmetimas jau buvo patvirtintas galutiniu teismo sprendimu. Teisingumo Teismo teigimu, tokiu atveju iš Procedūrų direktyvos ir, be kita ko, Chartijos 18 straipsnio, kuriuo garantuojama teisė į prieglobstį, matyti, kad prieglobsčio prašymus atmetusi institucija neprivalo jų *ex officio* peržiūrėti. Tačiau suinteresuotieji asmenys visada gali pateikti naują prašymą, kuris bus laikomas „paskesniu prašymu“, kaip tai suprantama pagal Procedūrų direktyvą. Nors šios direktyvos 33 straipsnyje numatyta, kad paskesnis prašymas, kuriame nenurodyta jokios naujos aplinkybės ar fakto, gali būti laikomas nepriimtinu, Teisingumo Teismo sprendimo, kuriuo konstatuojama, kad nacionalinės teisės aktuose numatytas nepriimtino pagrindas prieštarauja Sąjungos teisei, buvimas turi būti laikomas nauju faktu. Be to, apskritai Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios direktyvos 33 straipsnyje numatytas nepriimtino pagrindas netaikomas, kai už prieglobstį atsakinga institucija nustato, kad pirmasis prieglobsčio prašymas buvo galutinai atmestas pažeidžiant Sąjungos teisę. Ši išvada neišvengiamai taikytina, kai šis prieštaravimas, kaip šiuo atveju, konstatuotas Teisingumo Teismo sprendime arba kai jį papildomai konstatuoja nacionalinis teismas.

⁵ 2020 m. kovo 19 d. Sprendimas *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218.